

ΙΖ΄ Λουκά: «Άσωτος Υιός ή Άσωτος Νους;» (Πρεσβύτερος Νικόλαος Πάτσαλος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

ΙΖ΄ Κυριακή του Λουκά και η ευαγγελική περικοπή παραβολικά μας ομιλεί για την πτώση και τη μετάνοια του Ασώτου Υιού. Πορευόμενοι την περίοδο του Τριωδίου, η Εκκλησία δια των περικοπών της μας καλεί να αναπτύξουμε μια υγιή και σωτήρια σχέση με το Χριστό. Την προηγούμενη Κυριακή μας δίδαξε την Προσευχή και την Ταπείνωση, και τώρα μας ομιλεί για την Μετάνοια από την άσωτη ζωή, με ό,τι αυτή περιλαμβάνει.

Οι παραβολές αυτών των Κυριακών είναι πασίγνωστες, καθώς και ο πιο απλός άνθρωπος τις γνωρίζει. Ταυτόχρονα η διασημότητά τους, τις καθιστά διαχρονικές και σύγχρονες και η ερμηνεία τους μπορεί να είναι πολυδιάστατη. Η σημερινή παραβολή είναι μία από τις ομορφότερες παραβολές της Καινής Διαθήκης. Εκ πρώτης μπορεί να θεωρηθεί απλή, όμως τα νοήματά της είναι βαθύτερα. Αρχικά ο αναγνώστης ή πιστός ακροατής, μαθαίνει μία απλή ιστορία ενός νέου που ζητά ανεξαρτησία και αυτονομία· συγχρόνως δε στο κεντρικό πρόσωπο της ιστορίας

μπορεί να αναγνωρίσει και το δικό του εαυτό, που επιθυμεί κάτι ανάλογο.

Ο υιός της περικοπής ζητά την αυτονομία του, την ανεξαρτησία του, μια πλήρη και ανευ ορίων απελευθέρωση από τα στενά όρια της πατρικής του εστίας. Η συνείδησή του επιτακτικά του υποβάλλει ότι «Πάντα μοι ἔξεστι» χωρίς όμως να τον προειδοποιεί και για το «οὐ πάντα συμφέρει». Και εκεί λοιπόν που στο αίτημα της ασυδοσίας του, ο πατέρας του ανταποκρίνεται με πλήρη σεβασμό στις επιλογές του, ξεκινά η κατρακύλα και η πτώση. Τη στιγμή που νοιώθει αυτεξούσιος χαράζει το δρόμο των δικών του επιλογών, οι οποίες τελικά και απέβησαν λανθασμένες και καταστροφικές. Ο νέος ο οποίος νιώθει ανεξάρτητος, ζει «άσώτως» καταδαπανώντας την πατρική του περιουσία σε ό,τι άχαρο και φθαρτό. Στο τέλος η άσωτη ζωή τον οδηγεί στο σημείο να μην μπορεί να ζει αξιοπρεπώς. Αφού σκόρπισε ό,τι είχε και δεν είχε, ο δρόμος της ακαταστασίας και της ακαθαρσίας τον οδηγεί κατά αντιστοιχία σε χώρο ακαθαρσίας ώστε να καταφέρει να επιβιώσει. Ο αξιολύπητος νέος καταντά να βόσκει χοίρους!

Τα παραβολικά λόγια της περικοπής δεν αναφέρονται σε μια συγκεκριμένη περίπτωση αλλά σε μία επαναλαμβανόμενη στάση ζωής, προς την οποία ρέπει ο άνθρωπος, ο οποίος στην προσπάθειά του να απελευθερωθεί, εγκλωβίζεται όλο και περισσότερο στα πάθη και τις αδυναμίες του. Οι πατέρες ερμηνεύουν χαρακτηριστικά την περικοπή, και μετατοπίζουν το κέντρο βάρους της, στον κάθε

ανθρώπινο νου και τις επιλογές του. Συγκεκριμένα ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, εξηγεί τελικά πως ο Άσωτος Υιός ταυτίζεται με τον άσωτο νου του καθενός, ο οποίος σκορπίζεται και ασωτεύει μέσα στην θύελλα των λογισμών. Πραγματικά ο προσανατολισμός που δίνουμε στο νου μας είναι καθοριστικός. Αν οι καταβολές της σκέψης μας και ο τρόπος ζωής μας αφορμάται από τη θεία διδαχή τότε και η πορεία του ανθρώπινου βίου μας θα αντιστοιχεί σε αυτές.

Η περίοδος του Τριωδίου, που διανύουμε, είναι άκρως προπαρασκευαστική, και η φυλακή του νου αποτελεί πνευματική προτεραιότητα. Η άσωτη ζωή όπως την χαρακτηρίζει το ευαγγέλιο δεν ισοδυναμεί μόνο με μια εξωτερική ζωή ακαταστασίας, που χαρακτηρίζεται απο φοβερές αμαρτωλές πράξεις. Απεναντίας είναι κάτι πολύ βαθύτερο που ξεκινά από τον εσωτερικό κόσμο και εκδηλώνεται με τις πράξεις. Η ασωτεία δηλαδή, με απλά λόγια είναι πρώτα εσωτερική και έπειτα εξωτερική. Είναι το αποτέλεσμα μιας εμπαθούς κατάστασης κατά την οποία ο άνθρωπος υποδουλώνεται στους λογισμούς των παθών και των επιθυμιών του. Άσωτος λοιπόν δεν είναι μόνο αυτός που πορνεύει, κλέβει, πίνει, και μεθά αλλά γίνεται αυτός που τα επιθυμεί όλα αυτά χωρίς να τα πράττει και που τα γεύεται νοερά στη συνείδηση. Είναι πραγματικά μεγάλη τέχνη το να μπορείς να περιφρονείς τέτοιους λογισμούς. Όταν λοιπόν ο ευαγγελιστής αναφέρεται στην κατάληξη του Ασώτου Υιού, να βόσκει χοίρους, θέλει να δείξει ότι η ζωή των ακαθάρτων λογισμών και παθών, τον θανάτωσε πνευματικά.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια οι πατέρες έχοντας υπόψη ότι ο νους είναι το πρώτο μέλος που προσβάλλεται απο την αμαρτία συνεχώς μας ομιλούν για την αρετή της «Νήψεως» και εγρηγόρσεως του νου. Η αμαρτία δηλαδή δεν έχει εξωτερικό μέγεθος και φύση αλλά ξεκινά απο τον έσω άνθρωπο και τις προαιρέσεις του. Μέλημα δηλαδή του κάθε πνευματικού ανθρώπου, καθίσταται η φύλαξη του νου απο τους λογισμούς ώστε να διάγει βίον κάθαρσης αποφεύγοντας έτσι την ανώφελη ασωτεία του νου.

Σήμερα όλα αυτά όσο κι αν μας φαίνεται περίεργο είναι όσο ποτέ άλλοτε σύγχρονα και διαχρονικά. Ο τρόπος ζωής μας, ο καταιγισμός των πληροφοριών, η χρήση των νέων τεχνολογιών και η καινούργια σχέση του ανθρώπου με την τεχνολογική εικόνα των διαφόρων μέσων δίνει μια άλλη ώθηση στο νου και στο φρόνημα των ανθρώπων. Η υποδούλωση στα σύγχρονα μέσα τεχνολογίας δεν νομίζω ότι αφήνουν περιθώρια ηρεμίας και περισυλλογής του νου προς Θεία πράγματα. Και αναφερόμενος στην υποδούλωση στα μέσα εννοώ την κακή και καταχρηστική χρήση της τεχνολογίας, η οποία και δίνει την ευκαιρία για μια συνεχή «ασωτεία του νου» σε οτιδήποτε άψυχο και μιανό. Οι εικόνες και τα ερεθίσματα που λαμβάνει καθημερινά ο νους επηρεάζουν την κατεύθυνση που του δίνουμε. Είθε ο βίος μας όπως είναι οικοδομημένος να μην αφήνει περιθώρια στο νου μας να

καταδαπανάται σε αχρείαστα πράγματα ώστε να μην χάνει τον θείο του προορισμό.